

Številka: 213-11/90-2/143
Ljubljana, 25. 4. 2007

Gospod
France Cukjati, dr. med.
Predsednik
Državnega zbora RS

Na podlagi prve alineje 97. člena Ustave Republike Slovenije je Državni svet Republike Slovenije na 53. seji, dne 25. 4. 2007, določil besedilo predloga zakona o dopolnitvah zakona o državljanstvu Republike Slovenije in ga na podlagi 114. člena poslovnika državnega zbora (Ur.l. RS, št. 35/2002) pošilja državnemu zboru v obravnavo in sprejem.

Ker gre pri dopolnitvah zakona o državljanstvu Republike Slovenije za manj zahtevne dopolnitve, se predlaga sprejem tega zakona po skrajšanem postopku (prvi odstavek 142. člena poslovnika državnega zbora).

Državni svet na podlagi 95. člena poslovnika državnega sveta določa državnega svetnika Marjana Maučeca kot predstavnika državnega sveta na sejah državnega zbora in njegovih delovnih telesih pri obravnavi predloga zakona.

PREDLOG ZAKONA O DOPOLNITVAH ZAKONA O DRŽAVLJANSTVU REPUBLIKE SLOVENIJE (ZDRS-E) - skrajšani postopek

I. UVOD

1. Ocena stanja in razlogi za sprejem zakona

Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o državljanstvu Republike Slovenije (ZDRS-Č) (Uradni list RS, št. 96/2002 z dne 14. 11. 2002) je z 2. členom dvignil starostno mejo iz 6. člena ZDRS¹ iz 23 na 36 let.

¹ Državljanstvo Republike Slovenije pridobi oseba, rojena v tujini, starejša od 18 let, ki do dopolnjenega 36. leta starosti da izjavo, da se priglašča kot državljan Republike Slovenije in izpolnjuje naslednja pogoja:

1. da je od njenega rojstva do dane izjave eden od staršev državljan Republike Slovenije oziroma da je bil državljan Republike Slovenije do smrti, če je umrl pred dano izjavo,
2. da ji po dopolnjenem 18. letu starosti državljanstvo Republike Slovenije ni prenehalo na podlagi odpusta, odreka ali odvzema.

Izjava o priglasitvi iz prvega odstavka prejšnjega člena in prvega odstavka tega člena se lahko vloži pri diplomatsko-konzularnem predstavništvu Republike Slovenije v tujini, upravni enoti ali ministrstvu, pristojnem za notranje zadeve. Če organ ni pristojen za vpis matičnih dejstev, mora vlogo najpozneje v petih dneh odstopiti pristojnemu organu in o tem obvestiti vložnika vloge.

Z zvišanjem starostne meje (po prvotnem predlogu iz 23 na 30 let) za priglasitve v državljanstvo Republike Slovenije, je predlagatelj določil daljše obdobje, v katerem se posameznik lahko odloči, ali bo vzpostavil pravno vez z Republiko Slovenijo. Na ta način naj bi bila omogočena enostavnejša pridobitev slovenskega državljanstva tistemu krogu oseb, ki so doslej lahko pridobile državljanstvo le v okviru naturalizacijskih pogojev.

Komisija za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu je k predlogu ZDRS-Č posredovala svoje mnenje št. 213-11/90-0002/0121 z dne 18. 12. 2002, v katerem je na podlagi predloga amandmajev, ki so jih predlagali predstavniki Izselskega društva Slovenija v svetu, predlagala amandma k 2. členu in sicer, da se v prvem odstavku 6. člena ZDRS črtajo besede: "do dopolnjenega 23. leta starosti". Obrazložitev komisije se je opirala predvsem na to, da osebe, ki so imele ob uveljavitvi zakona o državljanstvu dopolnjenih 23 let, niso imele nikdar možnosti, da se opredelijo za slovensko državljanstvo.

Odbor Državnega zbora Republike Slovenije za notranjo politiko na 26. redni seji, dne 9. 10. 2002, ob obravnavi predloga zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o državljanstvu Republike Slovenije (ZDRS-Č), predlaganega amandmaja k 2. členu predloga ZDRS-Č Komisije za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu, ni podprl. Kljub temu se je Vlada RS kot predlagateljica med črtanjem starostne meje in osnovnim predlogom (do 30 let) odločila za 36 let, čeprav je zapisala, da ne bi nasprotovali tudi povečevanju te številke do največ 40 let.

Odbor je k 2. členu predloga ZDRS-Č kot rečeno sprejel amandma, s katerim je številko "30." nadomestil s številko "36.". Z amandmajem je dvignil možnost priglasitve v državljanstvo Republike Slovenije polnoletnih oseb do 36. leta starosti, za razliko od prvotnega predloga Vlade Republike Slovenije, ki je predlagala dvig starostne meje iz 23 na 30 let.

Zakonodajno-pravna služba v svojem mnenju k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o državljanstvu Republike Slovenije (ZDRS-Č) št. 213-11/90-2/121 z dne 23. 9. 2002, *ni imela nobenih pripomb k predlogu 2. člena.*

Po pregledu ZDRS tako med razlogi za sprejem zakona kot v njegovi obrazložitvi k 6. členu ni razviden utemeljen razlog, ki je vodil zakonodajalca za sprejem takšne omejevalne določbe. Razlog nedvomno ni bil dovolj premišljen, saj je bilo mnogo potomcev slovenskih izseljencev že leta 1991 starejših od 23 let (vsi, ki so se rodili pred letom 1968); ko je 29. novembra 2002 začel veljati ZDRS-Č, pa jih je veliko prekoračilo mejo 36 let (vsi, ki so se rodili pred letom 1966). Zakon je tako navidezno sprostil mejo iz 23 na 36 let, torej za 13 let, čeprav je zaradi časovne razlike med sprejemom in spremembo ZDRS (11 let in pol) po letnici rojstva *razlike le za zgolj 2 leti*. Zakon je po mnenju državnega sveta zaradi tega neenakopraven; tisti, ki so bili leta 1991 stari 23 let oz. manj, so lahko dobili državljanstvo po rodu, za razliko od tistih, ki so bili takrat starejši od 24. let. Tako starejši otrok v družini ni dobil državljanstva po rodu enega od

slovenskih staršev, drugi mlajši otrok v družini, pa ga je dobil. Zakonodajalec se je enostavno postavil na stališče *ignorantia iuris nocet*, pri čemer ni upošteval, da veliko slovenskih izseljencev po tujini živi zelo daleč od domovine.

Šele Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o Uradnem listu Republike Slovenije (ZUL-A) (Ur.l.RS, št. 90/2005) je namreč omogočil spremljanje uradnega lista tudi v elektronski obliki, do takrat pa je izhajal le v tiskani obliki. Preden pa je tiskana oblika prišla do vsakega posameznega Slovenca npr. v Avstraliji, Ameriki, Kanadi, Argentini, Braziliji itd., pa je preteklo lahko tudi več kot leto in pol, kot je bila možna doba za prigrasitev državljanstva za tiste, ki so bili leta 1991 stari 24 let. Če so bili istega leta stari 25 let, so imeli na voljo le pol leta za prigrasitev, medtem ko *tistim, ki so bili leta 1991 starejši od 25 let in pol, pa prigrasitev na podlagi 6. člena ni bila nikoli možna, čeprav veljavni zakon postavlja mejo 36. let.*

Takšne osebe so danes stare 41 let in pol, zato državni svet predlaga, da se 6. člen dopolni tako, da bo njegova uporaba možna tudi za te osebe. Upoštevač vse okoliščine, bi zakonsko mejo za te osebe dvignili na 45 let, medtem ko bi za ostale ostala enaka.

Pridobitev slovenskega državljanstva na podlagi prigrasitve je možna v primeru, ko je eden od staršev slovenski državljan, otrok pa je rojen v tujini. Starostna omejitev v zakonu glede možnosti pridobitve državljanstva Republike Slovenije naj bi bila v zakonu navedena zato, da ima oseba, ki je rojena v mešanem zakonu v tujini, možnost, da se do določene starosti odloči za vzpostavitev pravne vezi tudi z Republiko Slovenijo, čeprav tukaj ne živi. Pri tem načinu pridobitve državljanstva gre za izjemo, saj je namenjena osebam, ki živijo v tujini. Državni svet se zavzema za *dvig starostne meje*, saj bi moral zakonodajalec upoštevati vse *povojne okoliščine, ki so iz takšnih ali drugačnih razlogov preprečevale*, da bi se potomci slovenskih izseljencev pravočasno izrekli za pridobitev slovenskega državljanstva. Že Temeljna ustavna listina o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije izhaja iz dejstva, da SFRJ *ni delovala kot pravno urejena država* in da so se v njej *hudo kršile človekove in nacionalne pravice*; mnoge izmed kršitev so doživeli tudi slovenski izseljenci, ki so svoje izkušnje posredovali na svoje potomce. Le ti niso zato imeli nobenega razloga, da bi si želeli državljanstva lastne države, ki jih je na tak ali drugačen način pregnala iz domačega ognjišča. Nastanek slovenske države je pomenil veliko prelomnico tudi za njih. Razvoj države je pokazal, da tudi dejansko sledi spoštovanju človekovih pravic in zavzemanju za pravno državo. Ko pa so se želeli prigrasiti, so bili zaradi birokratsko postavljene starostne omejitve že prestari.

Nobene bojzani ni, da bi posamezniki, ki so v že srednjem ali starejšem starostnem obdobju zaradi ekonomskih (koristoljubnih) interesov vzpostavili pravno vez le takrat, ko bodo ocenili, da jim takšna povezava koristi. Gre za osnovno vez človeka s krajem, iz katerega izhaja.

Posamezniki, ki sedaj ne morejo pridobiti državljanstva po 6. členu ZDRS - po rodu, zanj lahko zaprosijo po 13. členu ZDRS. Po tej t.i. izredni naturalizaciji pa je osnovno

vodilo pristna zveza z Republiko Slovenijo. Posamezni potomec slovenskih izseljencev ali slovenski izseljenec mora torej izkazati *aktivno vez* z Republiko Slovenijo. Osebam iz drugega člena Zakona o odnosih Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja (Uradni list RS, št. 43/06 - ZORSSZNM), ki uveljavljajo korist države iz nacionalnih razlogov, so kljub neizpolnjevanju nekaterih pogojev, še vedno odvisni od presoje nacionalnih razlogov s strani (vsakokratne) Vlade Republike Slovenije na podlagi mnenja pristojnega resornega organa (tretji odstavek 13. člena ZDRS).

Na podlagi ZORSSZNM lahko status Slovence brez državljanstva Republike Slovenije pridobi posameznik, ki je slovenskega rodu, je aktiven v organizacijah Slovencev zunaj Republike ali je aktivno povezan z Republiko Slovenijo, ne pripada društvom, političnim strankam in drugim organizacijam, ki nasprotujejo mednarodnopravnim, ustavnim in zakonitim pravicam Slovencev v zamejstvu oziroma aktivno delujejo zoper ustavno ureditev Republike Slovenije in kateremu državljanstvo Republike Slovenije ni bilo odvzeto po določbah zakona, ki ureja državljanstvo Republike Slovenije (59. člen). Gre torej za osebe slovenskega rodu ne glede na stopnjo sorodstva (*tot gradus qout generationes*), ki morajo glede na 13. člen ZDRS izpolnjevati tudi druge pogoje².

Razlika med 6. in 13. členom ZDRS je torej na eni strani aktivni interes države (pasivno aktivni posameznik) in na drugi strani aktivni interes posameznika (pasivno aktivna država). Ali država skrbi za vračanje oseb pod okrilje slovenskega državljanstva ali pa te osebe same (pod sicer ugodnejšimi pogoji, v primerjavi z ostalimi tujci).

Predlog določbe, ki opušča starostno omejitev, je potrebno uporabljati v neposredni povezavi s prvim odstavkom 5. člena Ustave Republike Slovenije, ki med drugim določa, da država skrbi za slovenske izseljence ter *pospešuje njihove stike z domovino (aktivna vloga države - pozitivna obveznost!)*. Posebni poudarki o skrbi Republike Slovenije za osebe slovenske narodnosti so na deklarativni ravni sprejeti tudi z Resolucijo o odnosih s Slovenci po svetu (Uradni list RS, št. 7/02).

2. Cilji in načela zakona

Cilj zakona so:

- omogočiti prigrasitev slovenskega državljanstva iz 6. člena ZDRS za osebe, ki so bile leta 1991 starejše od 25 let. Za te osebe se predlaga dvig starostne meje na 45 let, medtem ko za ostale ostane meja 36. let starosti;
- predlog zakona jasno določa, da ni nujno, da bi predniki osebe, ki želi pridobiti status po drugem odstavku 13. člena ZDRS, izhajali z območja, na katerem danes leži Republika Slovenija. Predniki lahko izhajajo tudi iz zamejstva, zdomstva in izseljenstva;
- pristojni organ bi bil zavezan aktivno obravnavati osebe iz drugega odstavka 13. člena zakona, kar pomeni, da bi odločil po tistem členu zakona, ki je za osebo ugodnejši, ne glede na člen, po katerem si oseba prizadeva pridobiti državljanstvo Republike Slovenije. Tako se ne bi dogajalo, da bi bila oseba s slovenskim poreklom zavrnjena že

iz formalnih (birokratskih) razlogov, kar vzbuja pri teh ljudeh nepotrebne negativne občutke.

² Starejši od 18 let, odpust iz dosedanjega državljanstva, obvladati slovenski jezik za potrebe vsakdanjega sporazumevanja, niso bile pravnomočno obsojene na nepogojno zaporno kazen, daljšo od treh mesecev, ali da ni bila izrečena pogojna obsodba na zaporno kazen s preizkusno dobo, daljšo od enega leta, da ni bila izrečena odpoved prebivanja v Republiki Sloveniji; da sprejem v državljanstvo Republike Slovenije ne predstavlja nevarnosti za javni red, varnost ali obrambo države in da dajo prisego o spoštovanju svobodnega demokratičnega ustavnega reda, ki je utemeljen v Ustavi Republike Slovenije.

3. Ocena finančnih posledic predloga zakona za državni proračun in druga javno finančna sredstva

Predlog zakona ne predstavlja dodatnih obremenitev državnega proračuna, niti ne bo imel drugih finančnih posledic.

4. Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih in prilagojenost predlagane ureditve pravu EU

Primerjalnopravna ureditev kaže, da večina evropskih držav omogoča lažje pridobivanje državljanstva, ki se nanaša na podobne primere, kot jih predstavljajo slovenski izseljenci in njihovi potomci, ki so zapustili domače območje v času med in po drugi svetovni vojni.

4.1 Finska

Po 26. členu Finskega zakona o državljanstvu lahko tujec priklasi finsko državljanstvo, če je bil njegov oče finski državljan v času njegovega rojstva. Priglasitev je možna, če je bil tujec rojen na Finskem in je bilo očetovstvo ugotovljeno šele po njegovem 18 letu (1 tč.) ali če je bil rojen izven Finske in je bilo zanj ugotovljeno očetovstvo finskega državljana (2 tč.).

Finski zakon v zvezi z osebami, ki so dosegle starost 18 let in niso starejše od 23 let (osnovni pogoj tudi našega bivšega besedila 6. člena) za razliko od slovenskega ZDRS ne zahteva, da bi bil od njenega rojstva do dane izjave eden od staršev državljan Finske ali da je bil državljan Finske do smrti, če je pred tem že umrl, pač pa se nanaša na vse osebe med 18 in 23 letom *ne glede na državljanstvo staršev*.

Po 28. členu zakona o državljanstvu pa morajo stalno prebivati na Finskem v obdobju 10 let, od tega zadnji dve leti brez prekinitve in niso bili obsojeni na zaporno kazen. Če je bil prosilec rojen na Finskem, je dovolj 6 letna doba prebivanja, če pa je imel domicil na Islandiji, Norveškem, Švedskem ali Danskem je prebivanje ekvivalentno kot za Finsko, vendar za zadnjih neprekinjenih 5 let pred priklasitvijo in da se je doba prebivanja izpolnila pred starostjo 16 let. Finsko državljanstvo se na tej podlagi ne more pridobiti, če je oseba podala lažne informacije ali če je bila oseba državljan sovražne države proti kateri je bila razglašeno stanje obrambe.

V zvezi z nekdanjimi finskimi državljanji zakon v 29. členu določa, da lahko te osebe pridobijo finsko državljanstvo s priklasitvijo, če na Finskem stalno prebiva in je na območju Finske živel najmanj 10 let, od tega najmanj dve leti neprekinjeno pred podajo vloge ter je starejši od 18 let. Bivši finski državljan lahko priklasi državljanstvo, če je izgubil svoje državljanstvo zaradi pomanjkljive zveze s Finsko in ni prejel nobene informacije o postopku za ohranitev državljanstva.

4.2 Nemčija

Nemški zakon o državljanstvu (*Staatsangehörigkeitsgesetz - StAG*) v 5. členu določa, da lahko otrok pridobi nemško državljanstvo s prigrasitvijo, če je bil rojen pred 1. julijem 1993 nemškemu očetu in materi tujki. Ugotovitev očetovstva mora biti veljavna po nemški zakonodaji, otrok mora zakonito prebivati na območju nemškega teritorija najmanj tri leta in prigrasitev mora biti opravljena pred 23 letom starosti (podoben pogoj kot osnovno besedilo 6. člena ZDRS).

Izven tega osnovnega pravila pa 7. člen *izrecno določa primere, ki se nanašajo na podobne primere, kot se nanašajo na slovenske izseljence in njihove potomce, ki so zapustili domače območje v času druge svetovne vojne.*

Člen 7 določa, da Nемец v pomenu, kot ga določa 116. člen Temeljnega zakona (Grundgesetz, GG), ki nima nemškega državljanstva, le tega pridobi na podlagi izdaje potrdila, ki se izda na podlagi 15. člena zveznega zakona o izgnancih. Pridobitev nemškega državljanstva se raztegne tudi na otroke, ki so pridobili status Nemca glede na osebe, ki so pridobile ugodnosti v povezavi s tem členom.

Člen 116 Temeljnega zakona podaja definicijo Nemca v zvezi z ponovno pridobitvijo državljanstva. Nемец je tako oseba, ki ima nemško državljanstvo ali ga je imel na teritoriju Nemškega Rajha v okviru omejitev iz 31.12.1937 kot begunec ali izganec nemškega etničnega izvora ali zakonski partner *oziroma potomec takšne osebe*. Bivši nemški državljani, katerim je bilo med 30. januarjem 1933 in 8. majem 1945 odvzeto državljanstvo na podlagi političnih, rasnih ali religioznih podlag in njihovi potomci se na podlagi njihove prošnje ponovno vzpostavi državljanstvo.

4.3 Italija

V luči novega dopolnilnega zakona o dvojnem državljanstvu (glej članek Milan Gregorič: Italijansko dvojno državljanstvo - Videz, Resnica in Ozadja, Nova Revija, 289-290) se kot pogoj za pridobitev državljanstva ne postavlja več narodna pripadnost ali etnija. Razširili so ga na zgolj "pripadnost jeziku in kulturi". Pripadnost se lahko dokaže z rojstnim listom iz nekdanje Krajine Julijske in s spričevalom italijanske šole enega izmed prednikov.

4.4 Avstrija

Po drugi točki četrtega odstavka 10. člena zveznega zakona o državljanstvu se tujcu lahko (ne glede na zahtevo, da mora tujec prebivati na območju zveznega teritorija neprekinjeno najmanj 10 let) dodeli državljanstvo, če je pred 9. majem 1945 imel državljanstvo ene izmed naslednic Avstro-Ogrske monarhije, ali je bil brez državljanstva in je imel stalno prebivališče na zveznem območju in je v tem času odšel ker je utemeljene razloge za strah ali je dejansko utrpel pregon s strani organov NSDAP ali oblasti Tretjega Rajha oziroma je trpel ali se je bal pregona zaradi njegovega aktivnega zavzemanja za demokratično Republiko Avstrijo.

Po 58. členu tujec pridobi državljanstvo na podlagi pogojev, navedenih v prvem odstavku 10. člena (2.-6. in 8. točka) na podlagi pisne notifikacije pristojnemu organu s sklicevanjem na ta zvezni zakon, da je odšel v tujino kot avstrijski državljani pred 9. majem 1945, ker je imel utemeljene razloge za strah ali je dejansko utrpel pregon s

strani organov NSDAP ali oblasti Tretjega Rajha oziroma je trpel ali se je bal pregona zaradi njegovega zavzemanja za demokratično Republiko Avstrijo. Navedeni pogoji iz 10. člena se nanašajo na odsotnost zaporne kazni s strani domačega ali tujega sodišča, ki bi bila daljša od treh mesecev zaradi storitve naklepne kaznivega dejanja, ki je kaznivo tudi na podlagi domače zakonodaje. Kazen mora biti izrečena skladno z načeli, ki so določeni s 6. členom EKČP. Tujec tudi ne sme biti obsojen na zaporno kazen, daljšo od treh mesecev zaradi storitve davčnega kaznivega dejanja; v teku ne sme biti zoper njega noben kazenski postopek zaradi storitve naklepne kaznivega dejanja, za katerega je zagrožena zaporna kazen ali davčno kaznivo dejanje, ki ima za sankcijo zaporno kazen; zoper njega ni izdana prepoved bivanja ali ni v teku noben tak postopek in glede na njegovo vedenje, tujec garantira, da ima pozitiven odnos do Republike in ne predstavlja tako nevarnosti za pravni in javni red ali javno varnost niti ne ogroža drugih javnih interesov, določenih v 8. členu EKČP. Tujec prav tako ne sme imeti nobenih odnosov s tujo državo, ki bi bili take narave, da bi pomenila odobritev državljanstva škodljiva za interesom Republike.

4.5 Republika Hrvaška

Po 11. členu zakona o državljanstvu lahko izseljenec in njegovi potomci po rodu pridobijo hrvaško državljanstvo, čeprav ne izpolnjujejo pogojev iz 1. - 4. točke prvega odstavka 8. člena. Tujec, ki je v zakonu z izseljencem, ki si je pridobil državljanstvo na tej podlagi, lahko pridobi hrvaško državljanstvo, čeprav ne izpolnjuje pogojev iz 1. - 4. točke prvega odstavka 8. člena. V smislu tega člena je izseljenec oseba, ki se je izselila iz Hrvaške z namenom, da živi stalno v tujini. Izseljenec ali njegov potomec morata tako izpolnjevati le en pogoj in sicer, da se lahko iz njegovega vedenja da zaključiti, da spoštuje pravni red in običaje v Republiki Hrvaški in da sprejema hrvaško kulturo. Za razliko od ostalih tujcev je tako lahko tudi mlajši/starejši od 18 let, ne glede na odvzem poslovne sposobnosti, ne glede na odpust iz tujega državljanstva, ne glede na to, da bi moral pred podajo zahteve imeti prijavljeno prebivališče najmanj neprekinjenih pet let na ozemlju Republike Hrvaške ter ne glede na (ne)poznavanje hrvaškega jezika.

4.6 Prilagojenost pravnemu redu Evropske unije

Predlagane dopolnitve zakona niso povezane z usklajevanjem s pravnim redom Evropske unije.

5. Druge posledice zakona

Sprejem zakona ne bo imel drugih posledic.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V zakonu o državljanstvu Republike Slovenije (Ur.I.RS, št. 11/1991-I, 30/1991-I, 38/1992, 61/1992 Odl.US: U-I-69/92-30, 61/1992 Odl.US: U-I-98/91-21, 13/1994, 13/1995 Odl.US: U-I-124/94-8, 29/1995-ZPDF, 59/1999 Odl.US: U-I-89/99, 96/2002 in 127/2006) se 6. členu doda tretji odstavek, ki se glasi:

"(3) Oseba, ki je bila z uveljavitvijo zakona starejša od 25 let, lahko pod pogoji iz prve in druge točke prvega odstavka tega člena da izjavo, da se priglašča kot državljan Republike Slovenije do dopolnjenega 45. leta starosti."

2. člen

Na koncu drugega odstavka 13. člena se doda besedilo:

"Ni pogoj, da predniki osebe, ki želi pridobiti status, izhajajo z območja, na katerem danes leži Republika Slovenija. Predniki osebe, ki želi pridobiti status, lahko izhajajo tudi iz zamejstva, zdomstva in izseljenstva."

Členu 13 se doda peti odstavek, ki se glasi:

"(5) Pristojni organ lahko v postopku z osebami iz drugega odstavka 13. člena zakona odloči po tistem členu tega zakona, ki je za osebo ugodnejši, ne glede na člen, po katerem si oseba prizadeva pridobiti državljanstvo Republike Slovenije."

3. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV ČLENOV

K 1. členu

ZDRS je z uveljavitvijo leta 1991 v 6. členu postavil starostno mejo 23. let. Če je bila oseba istega leta stara 25 let, je imela po spremembi ZDRS-Č na voljo le pol leta za prigrasitev, medtem ko tistim, ki so bili leta 1991 starejši od 25 let in pol, prigrasitev na podlagi 6. člena ni bila nikoli možna, čeprav veljavni zakon postavlja mejo 36. let. Zaradi tega dodani odstavek dopušča možnost, da se za te osebe pod pogoji iz prve in druge točke prvega odstavka 6. člena tega člena dajo izjavo, da se priglašajo kot državljani Republike Slovenije do dopolnjenega 45. leta starosti. Za vse ostale osebe ostaja starostna meja 36 let.

K 2. členu

Gre za enak pogoj, kot ga določa 61. člen ZORSSZNM za status Slovencev brez državljanstva Republike Slovenije. Dodano besedilo na koncu drugega odstavka 13. člena jasno določa, da so ugodnosti iz tega člena deležni tudi vsi Slovenci, ki so se izselili iz območja, ki je bilo v času izselitve poseljeno s strani slovenskega naroda.

V veliko primerih se je zgodilo, da je pristojni organ zavrnil vlogo po 6. členu in osebi pojasnil, da lahko vloži vlogo za izredno naturalizacijo po 13. členu, ne da bi ga v smislu tega člena pozval na dopolnitev. Za osebo se je torej začel nov (tokrat mučno glede na odziv iz pretekle izkušnje in lastne preteklosti) postopek, če je vložila novo prošnjo. Nekatere osebe slovenskega porekla niso več v rosnih letih, zato vsak izgubljen dan pomeni veliko izgubo in simbolno zadoščenje, ki ga te osebe vidijo v državljanstvu domovine, iz katere izhajajo. Pristojni organ bi lahko zato v postopku z osebami iz drugega odstavka 13. člena zakona odločil po tistem členu tega zakona, ki je za osebo ugodnejši, ne glede na člen, po katerem si oseba prizadeva pridobiti državljanstvo Republike Slovenije. Predlog sledi enemu izmed temeljnih načel zakona o splošnem upravnem postopku iz 7. člena, ki govori o varstvu pravic strank in javnih koristi. Pri postopanju in odločanju morajo organi *omogočiti strankam, da čim lažje zavarujejo in uveljavijo svoje pravice*; pri tem morajo skrbeti za to, da stranke ne uveljavljajo svojih pravic v škodo pravic drugih in ne v nasprotju z javno koristjo, določeno z zakonom ali z drugim predpisom. Kadar uradna oseba glede na podano dejansko stanje izve ali sodi, da ima stranka v postopku podlago za uveljavitev kakšne pravice, *jo mora na to opozoriti*. Če ima stranka torej podlago za svojo pravico v drugem členu kot tistem, na podlagi katerega se predlaga vloge ne sme enostavno zavrniti. Glede na oddaljenost oseb se pristojnemu organu dopušča pravica, da sam odloči na podlagi člena, ki je za stranko ugodnejši, ne da bi trpel javni interes.

K 3. členu

Člen določa veljavnost zakona - *vacatio legis*.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJATA

6. člen

Državljanstvo Republike Slovenije pridobi oseba, rojena v tujini, starejša od 18 let, ki do dopolnjenega 36. leta starosti da izjavo, da se priglašča kot državljan Republike Slovenije in izpolnjuje naslednja pogoja:

1. da je od njenega rojstva do dane izjave eden od staršev državljan Republike Slovenije oziroma da je bil državljan Republike Slovenije do smrti, če je umrl pred dano izjavo,
2. da ji po dopolnjenem 18. letu starosti državljanstvo Republike Slovenije ni prenehalo na podlagi odpusta, odreka ali odvzema.

Izjava o priglasitvi iz prvega odstavka prejšnjega člena in prvega odstavka tega člena se lahko vloži pri diplomatsko-konzularnem predstavništvu Republike Slovenije v tujini, upravni enoti ali ministrstvu, pristojnem za notranje zadeve. Če organ ni pristojen za vpis matičnih dejstev, mora vlogo najpozneje v petih dneh odstopiti pristojnemu organu in o tem obvestiti vložnika vloge.

13. člen

Z naturalizacijo lahko pridobi državljanstvo Republike Slovenije polnoletna oseba, če to koristi državi zaradi znanstvenih, gospodarskih, kulturnih, nacionalnih ali podobnih razlogov, pod pogojem, da dejansko živi v Sloveniji neprekinjeno vsaj eno leto pred vložitvijo prošnje in ima urejen status tujca ter izpolnjuje pogoje iz 4., 6., 8., 9. in 10. točke prvega odstavka 10. člena tega zakona.

Osebam iz drugega člena Zakona o odnosih Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja (Uradni list RS, št. 43/06), ki uveljavljajo korist države iz nacionalnih razlogov, ni treba izpolnjevati pogoja neprekinjenega prebivanja v Republiki Sloveniji na podlagi urejenega statusa tujca, pogoja 4. točke, če niso zavezanci za plačilo davkov v Republiki Sloveniji, pa tudi ne pogoja iz 9. točke prvega odstavka 10. člena tega zakona.

Obstoj razlogov iz prvega odstavka na podlagi mnenja pristojnega resornega organa predhodno ugotovi Vlada Republike Slovenije.

Če oseba uveljavlja korist države iz razloga, ki ne spada v pristojnost nobenega resornega organa, ugotovi obstoj razloga iz prvega odstavka tega člena Vlada Republike Slovenije na podlagi mnenja ministrstva, pristojnega za notranje zadeve.

P r e d s e d n i k
Janez Sušnik